

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий Інститут права ім. князя Володимира Великого

(назва навчального підрозділу)

Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

Затверджую:

Схвалено на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства

Директор навчального підрозділу

(назва кафедри)

(підпис)

Протокол № 1 від “_30” серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

А.М.Кислий

(ПІБ)

В.І.Литвиненко

(ПІБ)

“_30” серпня 2019 р.

Робоча навчальна програма
Порівняльне правознавство

Статус дисципліни: обв'язкова

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність Право

Спеціалізації(ій) Міжнародне комерційне право, Антикорупційна діяльність

Форма навчання денна Курс VI Семестр I

Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин 120 за навчальним планом

(4)

дата затвердження навч.плану

- лекції (Л) 26
  - семінарські заняття (СЗ) 14
  - практичні заняття (ПЗ) _____
  - лабораторні заняття (ЛЗ) _____
  - індивідуально-консультативна робота (ІКР) _____
  - самостійна робота студентів (СРС) 80
  - Робоча навчальна програма складена на основі навчальної програми "Порівняльне правознавство", автор професор кафедри Шашкова-Журавель І.О.
- (назва навчальної програми, автори, дата затвердження)

Розробник (и) робочої програми навчальної дисципліни професор кафедри Шашкова-Журавель І.О.

Київ МАУП 2019 р.

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» є:

- ознайомити студентів з особливостями та загальними тенденціями розвитку національних правових систем і їх сімей на підставі їх порівняння
- сформувати у студентів правничий світогляд, правосвідомість і правову культуру правознавця. юридичне мислення;
- навчити студентів застосовувати теоретичні правничі знання для здійснення порівняльно-правового аналізу;
- навчити студентів застосовувати порівняльно-правові дослідження для поглиблення їх правових знань.

Завдання навчальної дисципліни „ Порівняльне правознавство ” включає викладання студентам навчального матеріалу для набуття ними знань та вмінь:

- навчити студентів здійснювати порівняльний аналіз правових явищ, виявляти їх спільні риси та відмінності на підставі встановлення визначених критеріїв порівняння
- надати студентам правничий матеріал щодо становлення та розвитку правових систем зарубіжних держав
- навчити студентів користуватися термінологією, що застосовується в юридичній компаративістиці ;
- навчити студентів систематизувати правові знання щодо особливостей різних сімей права та здійснювати їх аналіз та узагальнення
- навчити студентів, на підставі узагальнення інформації про різні правові системи світу, виявляти загальні тенденції розвитку національних правових систем та їх сімей
- навчити студентів, на підставі застосування порівняльно-правових досліджень, виявляти процеси взаємовпливу національних правових систем різних країн, а також систем міжнародного та внутрішньодержавного права.

Статус дисципліни. Навчальна дисципліна «Порівняльне правознавство» є однією із нормативних навчальних дисциплін для підготовки студентів магістратури.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі. Навчальна дисципліна «Порівняльне правознавство» належить до обов'язкових компонентів освітньої програми за спеціальністю «Право», галузі знань «Право». Навчальна дисципліна «Порівняльне правознавство» пов'язана з навчальними дисциплінами: «Теорія держави і права»,

«Конституційне право зарубіжних держав», « Міжнародне право», «Міжнародне приватне право».

Компетентності та програмні результати навчання.

Загальні компетентності.

- ЗК 1. Здатність до абстрактного, системного, логічного та критичного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 2. Здатність до удосконалення своїх особистих і професійних якостей;
- ЗК 3. Здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК 8. Навички збору і аналізу інформації з національних і міжнародних джерел, використання сучасних інформаційних технологій і баз даних;
- ЗК 12. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Фахові компетентності.

- ФК 3. Базові уявлення про різні правові системи — національні, міжнародну, європейську; розуміння причин їхньої множинності, а також механізми взаємодії; знання характеристик міжнародної нормативної системи та місця в ньому міжнародного права; розуміння теоретичних підходів до співвідношення національного та міжнародного права та практичних засобів забезпечення їхньої взаємодії.

Програмні результати.

- ПРН 5. Знання та розуміння особливостей правових систем — національних, міжнародних, регіональних; розуміння причин їхньої множинності, а також механізмів взаємодії;
- ПРН 16. Формування суджень про форми, способи та чинники ефективності механізму імплементації міжнародно-правових норм на національному рівні.
- ПРН 17. Формування суджень про напрями розвитку правозастосовної та правотворчої практики

- Змістові модулі:**
1. модуль (теми 1-4)
  2. модуль (теми 5- 7)
  3. модуль (теми 8-9)

Передумови для вивчення дисципліни.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни «Порівняльне правознавство» становить набуття студентами знань з дисциплін «Теорія держави і права», «Міжнародне право», «Конституційне право України», «Конституційне право зарубіжних держав».

III. Очікувані результати навчання. Очікувані результати навчання дисципліни

„Порівняльне правознавство” передбачає формування у студентів:

- знання поняття порівняльного правознавства; основних критеріїв класифікації правових систем; історії виникнення і розвитку правових сімей; відмінностей між правовими сім'ями та тенденцій їх розвитку; значення порівняльно-правових досліджень для юридичної науки, правотворчості і практики правозастосування.
- вміння використовувати порівняльно-правовий метод при аналізі проблем вітчизняного права; аналізувати праці зарубіжних правознавців та аналізувати джерела іноземного права; володіти термінологією порівняльно-правових досліджень.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання.

Загальні критерії оцінювання

I рівень оцінювання (оцінка задовільно). Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

II рівень - достатній (оцінка добре). Студент знає істотні ознаки понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями, вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована.

III рівень - високий (оцінка відмінно). Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності. Знання студента є глибокими, міцними, узагальненими; студент вміє застосовувати знання творчо, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.

Вивчення дисципліни у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації повинно дати не тільки певну суму знань, а й підготувати студентів для освоєння обраної професії та допомоги формувати світогляд.

Складовими навчальних досягнень студентів є вміння відтворювати отриману інформацію, знаходити нову, оцінювати її та застосовувати в стандартних і не стандартних ситуаціях.

Оцінюванню підлягає:

- 1) рівень володіння теоретичними знаннями;

- 2) рівень вмінь використовувати теоретичні знання під час розв'язування задач;
- 3) рівень володіння практичними уміннями та навичками, які виявляються під час виконання практичних робіт;
- 4) оцінювання творчих робіт студентів (рефератів, експериментальних робіт, особливо пов'язаних з майбутньою професією).

Оцінювання рівня теоретичних знань.

Відповідь з теорії може складатися:

- 1) з викладу теоретичного матеріалу;
- 2) формування правил, законів, закономірностей;
- 3) із завдань на вибір правильної відповіді

При оцінюванні відповідей з теорії враховується:

- 1) обсяг відтвореної інформації та її співвідношення до обсягу повної інформації з даного питання;
- 2) обсяг додаткової інформації, здобутої студентом, та доцільність її використання;
- 3) частота допомоги викладача;
- 4) кількість помилок (помилки, недоліків, неточностей) у відповіді;
- 5) логічний зв'язок відтвореної інформації.

Оцінювання рівня володіння практичними уміннями та навичками

Оцінювання рівня володіння студентами практичними уміннями та навичками здійснюється під час підготовки до семінарських занять та при виконанні практичних завдань.

Частина семінарських робіт може виконуватись після вивчення відповідного теоретичного матеріалу на етапі узагальнення знань та вмінь. У таких випадках робота обов'язково оцінюється. Під час перевірки і оцінки практичних робіт необхідно звернути увагу на такі показники: творчість; використання наукових термінів; повнота і правильність відповіді; логічність побудови відповіді; повнота і глибина висновку до роботи; самостійність і охайність виконання роботи; застосування окремих джерел інформації, рівень володіння прийомами навчальної роботи.

Для оцінювання різних рівнів пізнавальної діяльності викладач може поставити додаткові вимоги до виконання робіт.

Оцінювання рівня творчих завдань

До творчих завдань належать: реферати, експериментальні роботи, успішна участь

в олімпіадах, конкурсах, тощо.

Ця діяльність студента має враховуватись та оцінюватись при виставленні семестрових оцінок.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

1. Низький рівень (оцінка-2). Студент не описує явища, не виявляє знання і розуміння основних положень теми.

2. Середній рівень (оцінка-3). Студент описує явища, без пояснень наводить приклади, що ґрунтуються на власних спостереженнях, матеріалах підручника, розповідях викладача, виявляє знання і розуміння основних положень (законів, теорій) розв'язує прості задачі, які не складаються з під задач.

3. Достатній рівень (оцінка-4). Студент може застосовувати знання в стандартних ситуаціях, з допомогою викладача аналізує одержані результати під час розв'язування задачі. Уміє пояснити явища, здійснювати аналіз, узагальнювати знання, систематизувати їх, робити висновки.

4. Високий рівень (оцінка-5). Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує його на практиці в стандартних ситуаціях (виконання завдань, практичних робіт), наводить аргументи на підставі своїх думок. Студент самостійно оцінює різні явища, факти, виявляючи особисту позицію щодо них, знаходить джерела Інформації і використовує одержані знання і уміння під час виконання практичних завдань.

Рейтинговий показник	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЕСТ8
90-100	зараховано	5 (відмінно)
82-89		4 (добре)
75-81		3 (добре, з декількома суттєвими помилками)
68-74		3 (задовільно)
60-67		Е (достатньо, виконання задовольняє мінімуму критеріїв оцінки)

35-59	незараховано	2 (незадовільно)	FX (незадовільно, з можливістю повторного складання)
1-34			F (незадовільно, з обов'язковим повторним вивченням)

V. Засоби діагностики результатів навчання.

Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів (блоків):

- 1) контроль засвоєння теоретичних знань (опитування на практичних заняттях);
- 2) контроль самостійної роботи студентів, зокрема, виконання письмових завдань, підготовка і захист реферативних робіт, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань;
- 3) виконання тестових завдань та контрольних робіт.

VI. Програма навчальної дисципліни

«Порівняльне правознавство»

№	Курс VI Семестр 1 Обсяг в кредитах ЄКТС / Всього годин у семестрі 120 Назва теми	Кількість годин, з них:					
		лек-ції (Л)	семінар. зан. (практ.) (СЗ)	інд.-конс. роб. (ІКР)	сам. роб. студ. (СРС)	форма контролю	Примітка
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства						
1.	Історія порівняльного правознавства	2	2		10	У,СР,ПК	
2.	Теорія порівняльного правознавства	4			10	У,СР,ПК	
3.	Методологія порівняльного правознавства	4	3		10	У,СР,ПК	
4.	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень	2	2				
	Змістовий модуль II. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів						

5.	Порівняльно-правові дослідження національних правових систем	4	3		10	У,СР,ПК, Р	
6.	Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей	2	2		10	У, СР, КР	
7.	Характеристика основних правових сімей сучасності	4	2		10	У,СР,ПК	
Змістовий модуль III. Основні напрями порівняльно-правових досліджень сутності та тенденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права							
8.	Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем	2			10	У,СР,ПК, Р	
9.	Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу	2			10	У, ПК	
Разом годин: 120		26	14		80	екзамен	

Форми контролю: усне опитування – У

контрольні роботи – КР

перевірка конспектів – ПК

перевірка завдань для самостійної роботи – СР

тестування – Т

інші –

Зміст дисципліни за модулями

Змістовий модуль 1

Тема 1. Історія порівняльного правознавства

Тема 2. Теорія порівняльного правознавства

Тема 3. Методологія порівняльного правознавства

Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень

Змістовий модуль 2

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем

Тема 6. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей

Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності

Змістовий модуль 3

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем

Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу

6.1. Плани лекцій

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства

Тема 1. Історія порівняльного правознавства.

Застосування порівняльних досліджень в період античності та середньовіччя. Роль італійських, німецьких та французьких університетів XVІV-XVІІІ ст. у забезпеченні передумов становлення юридичної компаративістики. Загальні тенденції сучасних компаративістських досліджень. Концепції порівняльного правознавства. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства. Основні положення 1 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990, Париж. Основні положення 2 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924, Гаага. Основні положення 3 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932, Афіни.

Джерела інформації: [1-5, 13]

Тема 2. Теорія порівняльного правознавства.

Порівняльне правознавство як один із методів юриспруденції . Порівняльне правознавство як юридична наука. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна. Предмет юридичної компаративістики. Об'єкти порівняльно-правових досліджень. Сфера застосування порівняльно-правових досліджень. Принципи порівняльного правознавства. Функції юридичної компаративістики. Взаємовплив порівняльного правознавства з іншими юридичними науками.

Джерела інформації: [1, 3, 10, 46-48]

Тема 3. Методологія юридичної компаративістики.

Поняття методології юридичної компаративістики. Система методів юридичної компаративістики. Класифікації методів, які використовуються при проведенні

порівняльно-правових досліджень. Об'єкти порівняльно-правових досліджень. Сутність системного підходу до порівняльно-правового дослідження. Основні прояви порівняння як логічної пізнавальної операції. Загальні вимоги щодо аналізу об'єктів. Критерії, за якими здійснюється аналіз об'єктів дослідження. Методика порівняльно-правового дослідження законодавства. Рівні порівняльно-правових досліджень.

Джерела інформації: [1-3, 14, 20, 50]

Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових вчень

Роль порівняльного правознавства у виявленні переваг та недоліків та доведенні відносності юридичних концепцій. Правила здійснення порівняльно-правового аналізу правового вчення. Найбільш поширені помилки при здійсненні порівняльного дослідження юридичної концепції. Способи оформлення результатів порівняльно-правового дослідження правового вчення.

Джерела інформації: [3, 14, 23, 25, 36, 38]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем

Поняття правової системи як елемента суспільної системи. Характеристика елементів національної правової системи. Ознаки національної правової системи. Співвідношення категорій «національна правова система» і «система права». Багатоманітність визначень поняття « національна правова система». Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи. Методологічне значення правової системи . Методика дослідження національних правових систем.

Джерела інформації: [2, 3, 10, 12, 13, 20]

Тема 6. Порівняльно-правові дослідження правових сімей.

Сутність категорії «правова сім'я». Класифікація національних правових систем в правові сім'ї згідно з французькою школою юридичної компаративістики. Підходи німецьких

компаративістів до об'єднання національних правових систем в «правові кола». Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей. Ієрархія джерел права в різних правових сім'ях. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім'ях. Роль законодавства як джерела права правових сімей

Джерела інформації: [1, 3, 7-8, 42, 44]

Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.

Характеристика становлення романо-германської сім'ї права. Поняття рецепції римського права. Шляхи поширення елементів романо-германської сім'ї права поза межі континентальної Європи. Специфічні риси сім'ї континентального права. Наявність публічної та приватної складових в системі романо-германського права. Поняття англо-американської сім'ї права. Сутність системи загального права. Поняття та призначення права справедливості. Відмінність ролі статутного права в Англії та США. Судова практика або судовий прецедент як один з основних джерел англо-американської правової сім'ї. Виникнення суду присяжних та його роль у формуванні англійського права. Історія виникнення та основні джерела мусульманського права. Система джерел традиційної сім'ї права.

Джерела інформації: [1-2, 9-10, 20, 36]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Основні наряди порівняльно-правових досліджень сутності та тенденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.

Поняття правових інтеграційних процесів. Сучасні Тенденції правової інтеграції на сучасному етапі розвитку світового співтовариства. Характеристика способів подолання юридичних колізій в правових системах різних держав. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення. Роль типових (модельних) законів в забезпеченні інтеграції правових систем держав-учасниць СНД. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Джерела інформації: [3, 6-8, 43, 59]

Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Характеристика теорій співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Сутність взаємного впливу міжнародної і національних правових систем. Проблеми забезпечення відповідності положень національних законодавств міжнародно-правовим стандартам. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Специфіка порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Критерії порівняльно-правового аналізу співвідношення внутрішньодержавного і міжнародного права.

Джерела інформації: [3, 7-8, 13, 27, 45]

6.2. Плани семінарських занять

На семінарські заняття виносяться основні питання тем курсу. В ході підготовки до семінару студент повинен з'ясувати план заняття, прочитати конспект лекцій з теми семінару і відповідні розділи підручника, ознайомитись з рекомендованою літературою, опрацювати нормативно-правовий матеріал. Питання курсу " Порівняльне правознавство", які не виносяться на семінарські заняття вивчаються студентами самостійно.

Обговорення питань на семінарському занятті ведеться у формі вільної дискусії, тому кожен студент повинен уважно слухати доповіді всіх учасників і може виступити з доповненням, або вказати на помилки, які були допущені під час відповіді на поставлене запитання іншим студентом.

На семінарське заняття студенти можуть підготувати реферати з питань, які стосуються теми, яка виноситься на семінарське заняття.

Перед написанням реферату студент повинен опрацювати міжнародні та національні правові акти, та обов'язкову і додаткову літературу по темі. Обсяг реферату складає 10-15 сторінок. Його структура: вступ (1-2 стор), основна частина (8-10 стор), висновки (1-2 стор); перелік використаних джерел. Реферат виконується на білому папері формату А4 .При підготовці реферату студенти проводять власний аналіз та реферування літературних джерел. Реферати заслуховуються та обговорюються на семінарських заняттях, кращі з них можуть бути рекомендовані на розгляд у наукових студентських гуртках, конференціях.

Якщо студент не підготувався до семінару або пропустив його, він повинен відпрацювати відповідну тему у викладача, який веде семінарські заняття у групі. За погодженням з викладачем студент може підготувати реферат з пропущеної теми дисципліни "Порівняльне правознавство". Тему реферату студент може вибрати як із запропонованих тем, так і вибрати самостійно, але лише за погодженням з викладачем.

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства

Семінар 1. Загальна характеристика порівняльного правознавства

1. Історичні аспекти виникнення та становлення юридичної компаративістики.
2. Підходи до розуміння сутності порівняльного правознавства.
3. Предмет порівняльного правознавства та об'єкти порівняльно-правових досліджень.
4. Функції порівняльного правознавства.
5. Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук.
6. Використання результатів порівняльно-правових досліджень

Теми рефератів:

1. Співвідношення юридичної компаративістики з теорією держави і права та філософією права
2. Застосування елементів порівняльно-правового дослідження при створення стародавніх пам'яток права

Джерела інформації: [2-5, 36, 46]

Семінар 2. Методологія порівняльного правознавства

1. Поняття методології юридичної компаративістики.
2. Характеристика підходів до методології порівняльного правознавства.
3. Зміст порівняльно-правового методу.
4. Характеристика інших методів наукового пізнання, що застосовуються юридичною компаративістикою

Теми рефератів:

1. Сутність та сфера застосування юридико-соціального критерію дослідження державно-правових явищ
2. Логічні прийоми та принципи в системі методології юридичної компаративістики

Джерела інформації: [2-3, 5-6, 11, 23]

Семінар 3. Види порівняльно-правових досліджень та правила їх організації

1. Переваги та недоліки нормативного та функціонального порівняння.
2. Поняття діахронного та синхронного порівняння.
3. Характеристика внутрішнього та зовнішнього порівняння.
4. Бінарне порівняння та мультипорівняння.
5. Макро-, мікро- та інституціональне порівняння.
6. Правила організації та здійснення порівняльно-правового дослідження.
7. Способи оформлення результатів порівняльно-правового дослідження.
8. Критерії порівняльно-правового аналізу об'єктів дослідження

Теми рефератів:

1. Характеристика сфер застосування окремих видів порівняльно-правових досліджень
2. Співвідношення видів порівняльно-правових досліджень при порівняльному аналізі однорідних галузей права різних країн

Джерела інформації: [3-5, 25, 38, 52]

Семінар 4. Поняття та структура правової системи

1. Характеристика плюралістичної наукової думки щодо визначення поняття „ правова система”.
2. Значення категорії „ правова система” для порівняльного правознавства.
3. Ознаки правової системи.
4. Співвідношення понять „правова система” і „ система права”.
5. Структура правової системи.

Теми рефератів:

1. Національна правова система як основний об'єкт юридичної компаративістики
2. Характеристика плюралістичних наукових підходів до класифікації національних

правових систем

Джерела інформації: [1-2, 4-5, 20, 41]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів

Семінар 5. Характеристика романо-германської правової сім'ї

1. Історичні аспекти розвитку романо-германської правової сім'ї.
2. Характерні ознаки романо-германської сім'ї права.
3. Виділення романської та германської груп правових систем в структурі романо-германської сім'ї права.
4. Система джерел права романо-германської правової сім'ї.
5. Характеристика зв'язку романо-германської правової сім'ї з римським правом.
6. Вплив канонічного права на розвиток романо-германського права.
7. Роль науки у формуванні романо-германської правової сім'ї.
8. Вплив сучасних інтеграційних процесів в Європі на розвиток романо-германської сім'ї права.

Теми рефератів:

1. Значення школи глосаторів і пост – глоса торів в становленні романо-германської сім'ї права.
2. Сучасні тенденції розвитку правових джерел сім'ї континентального права

Джерела інформації: [1-2, 7, 9, 13, 16]

Семінар 6. Специфіка англо-американської правової сім'ї

1. Історичний шлях розвитку англо- американської сім'ї права.
2. Специфічні риси сім'ї англо-американського права.
3. Характеристика англійського права.
4. Спільні риси та відмінності права США та англійського права.
5. Система джерел права англо-американської правової сім'ї.
6. Сутність загального права.

7. Співвідношення загального права і законодавства.
8. Характеристика декларативної теорії права.
9. Поняття права справедливості.
10. Співвідношення права справедливості і загального права.
11. Поняття статутного права.

Теми рефератів:

1. Роль судів справедливості лорда канцлера в становленні сучасної структури англо-американського права
2. Законодавство в системі джерел правової системи США

Джерела інформації: [1-2, 5, 20, 32, 39]

Семинар 7. Передумови та механізм зближення національних правових систем в сучасних умовах суспільного розвитку

1. Характеристика процесу глобалізації.
2. Попередження і вирішення юридичних колізій.
3. Зближення національних законодавств.
4. Поняття модельних законодавчих актів.
5. Уніфікація правових норм .
6. Поняття та значення міжнародно-правової допомоги.

Теми рефератів:

1. Сучасні тенденції європейських інтеграційних процесів
2. Гармонізація національних законодавств держав-учасниць СНД

Джерела інформації: [3, 5, 9-10, 45]

6.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства

Тема 1. Історія порівняльного правознавства.

Питання для самоконтролю:

1. Ідеї порівняльного правознавства у давнину.
2. Концепції порівняльного правознавства.
3. Значення французького і англійського товариств порівняльного законодавства у становленні науки порівняльного правознавства
4. Основні положення 1 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1990, Париж.
5. Основні положення 2 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1924, Гаага.
6. Основні положення 3 Міжнародного Конгресу порівняльного права, 1932, Афіни.
7. Основні проблеми сучасних компаративістських досліджень

Практичні завдання:

1. Підготуватись до колоквіуму за темою: „Роль Міжнародної асоціації порівняльного правознавства, створеної у 1899 р. в Німеччині, у становленні сучасної науки порівняльного правознавства”.
2. Підготувати реферат за темою: „Античне порівняльне право та значення його методології для сучасного порівняльного правознавства”.
3. Підготувати доповідь за темою: „Роль порівняльного аналізу у вченнях Джона Локка, Шарля Луї Монтеск'є, Жан-Жака Руссо”.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Передумови розвитку науки порівняльного правознавства існують починаючи

з :

- а) часів античності
- б) епохи середньовіччя
- в) нового часу

2. Конгрес порівняльного права відбувся в:

- а) Англії
- б) Австрії
- в) у Франції
- г) Німеччині

3. Перші кафедри порівняльного правознавства виникли в:

- a) VII столітті
- б) VIII столітті
- в) XIX столітті
- г) XX столітті

Джерела інформації: [1-5, 13]

Тема 2. Теорія порівняльного правознавства.

Питання для самоконтролю:

1. Порівняльне правознавство як науковий метод.
2. Порівняльне правознавство як юридична наука.
3. Порівняльне правознавство як сфера наукових досліджень.
4. Порівняльне правознавство як навчальна дисципліна.
5. Предмет, цілі порівняльного правознавства.

Практичні завдання:

1. Здійснити аналіз концепцій порівняльного правознавства.
2. Підготуватись до колоквіуму за темою: „Різноманіття розумінь порівняльного правознавства”

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Порівняльне правознавство може здійснюватись:

- a) виключно на рівні правових систем в цілому
- а) лише на рівні окремих галузей права
- в) як на рівні правових систем в цілому, так і на рівні їх окремих елементів

2. Порівняння двох правових систем, що існують в різні проміжки часу має назву:

- a) синхронне порівняльно-правове дослідження

- б) діахронне порівняльно-правове дослідження
- в) мультипорівняння

3. Співвідношення понять „ об`єкт” і „ предмет” порівняльного правознавства співвідносяться наступним чином:

- а) поняття „ об`єкт” є ширшим
- б) поняття „ предмет” є ширшим
- в) зазначені категорії є рівнозначними

Джерела інформації: [1, 3, 10, 46-48]

Тема 3. Методологія юридичної компаративістики.

Питання для самоконтролю:

1. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльно-правових досліджень.
2. Об`єкти порівняльно-правових досліджень.
3. Загальні вимоги щодо аналізу об`єктів.
4. Критерії, за якими здійснюється аналіз об`єктів дослідження.
5. Методика порівняльно-правового дослідження законодавства.

Практичні завдання для самоконтролю:

1. Підготуватися до колоквіуму за темою: „Загальна організація порівняльно-правових досліджень”
2. Підготувати реферат на тему: „Правила застосування порівняльного метода”
3. Підготувати доповідь на тему: „Аналіз та синтез як елементи порівняльного метода”

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Центральним методом компаративістики є:

- а) системно-структурний метод
- б) порівняльно-правовий метод

в) сукупність логічних прийомів, які включають аналіз, синтез, узагальнення, класифікацію

2. Методологія порівняльного правознавства:

- а) обмежується двома центральними методами
- б) обмежується загальнофілософськими методами
- в) включає в себе практично всю сукупність методів, які притаманні сучасній юридичній науці

3. Порівняльно-правовий метод головним чином сприяє накопиченню:

- а) теоретичних знань
- б) емпіричних знань
- в) філософських уявлень про правову дійсність

Джерела інформації: [1-3, 14, 20, 50]

Змістовий модуль 2. Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів.

Тема 5. Порівняльно-правові дослідження національних правових систем.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття та структура національної правової системи.
2. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень поняття національної правової системи.
3. Аналіз різноманіття загальнотеоретичних визначень структури національної правової системи.
4. Методологічне значення правової системи,
5. Методика дослідження національних правових систем.

Практичні завдання:

1. Підготуватися до колоквіуму за темою: „Необхідність та значення компаративістських досліджень національних правових систем”

2. Підготувати доповідь на тему: „Основні принципи системності”

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Концепцію „ правового стилю” при класифікації правових сімей запровадив:

- а) французький компаративіст Р. Давід
- б) німецький компаративіст К. Цвайгерт
- в) російський компаративіст М. Марченко

2. Співвідношення категорій „правова система” і „правова сім`я” є наступним:

- а) правові системи на підставі виявлення спільних рис об`єднуються в правову сім`ю
- б) правові сім`ї на підставі виявлення спільних рис об`єднуються в правову систему
- в) поняття „правова система” є рівнозначним поняттю „правова сім`я”

3. Видатний французький компаративіст Р. Давід висунув ідею:

- а) виокремлення восьми правових сімей
- б) виокремлення трьох правових сімей
- в) виокремлення шістьох правових сімей

Джерела інформації: [2, 3, 10, 12, 13, 20]

Тема 6. Порівняльно-правові дослідження правових сімей.

Питання для самоконтролю

1. Критерії об`єднання правових систем у правові сім`ї.
2. Джерела (форми) права як юридична категорія і критерій формування правових сімей.
2. Ієрархія джерел права в різних правових сім`ях
3. Співвідношення звичаю і права в різних правових сім`ях
4. Роль законодавства як джерела права правових сімей

Практичні завдання

1. Здійснити порівняльний аналіз різноманітних класифікацій правових систем

2. Підготувати доповідь на тему: „Скандинавська правова система. Загальні і особливі риси.”

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Вчення Конфуція справило вирішальний вплив на розвиток:

- а) романо-германської сім'ї права
- б) релігійної сім'ї права
- в) англо-американської сім'ї права
- г) традиційної сім'ї права

2. Наявність розвинутого законодавства характеризує:

- а) англо-американську сім'ю права
- б) традиційну сім'ю права
- в) романо-германську сім'ю права

3. Право справедливості, що покликане доповнювати загальне право виникло при винесенні рішень:

- а) королевою
- б) лордом-канцлером
- в) прем'єр-міністром

Джерела інформації: [1, 3, 7-8, 42, 44]

Тема 7. Характеристика основних правових сімей сучасності.

Питання для самоконтролю:

1. Історичні корні романо-германської правової сім'ї.
2. Єволюція розвитку романо-германської правової сім'ї та фактори, що вплинули на її розвиток.
3. Роль глосаторів – германських докторів права у становленні романо-германської правової сім'ї.

4. Структура англійського права. Становлення загального права (1066–1485 рр.).
5. Судова практика або судовий прецедент як один з основних джерел англо-американської правової сім'ї.
6. Виникнення суду присяжних та його роль у формуванні англійського права.
7. Історія виникнення та основні риси мусульманського права.
8. Система джерел релігійної правової сім'ї.

Практичні завдання:

1. Підготуватись до колоквіуму за темою: „Еволюція мусульманського права і пристосування його до сучасного світу”.
2. Підготувати реферат на тему: „Формування китайського права и вплив на нього релігійно-моральних норм конфуціанства та даосизму”.
3. Підготувати доповідь на тему: „Особливості індійського права. Дхарма, артха і кама – джерела індійського права”.

Тестові завдання для самоконтролю:

- 1. Джерелом права, що містить тлумачення Корану та суні є:**
  - а) іджма
  - б) артха
  - б) кійас
- 2. Англійське та американське право за своїм характером співвідносяться наступним чином:**
  - а) англійському праву властивий більш спрощений порядок
  - б) американському праву властивий більш спрощений порядок
  - в) англійське та американське право за своїм характером не відрізняються
- 3. Авторами декларативної теорії права, вченими які узагальнили практику загального права і сформулювали її основні положення були:**
  - а) Ф. Бекон і І. Бентам
  - б) М. Хейл і В. Блекстоун
  - в) Ш. Монтеск'є і Г. Лейбніц

Джерела інформації: [1-2, 9-10, 20, 3]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Основні напрями порівняльно-правових досліджень сутності та тенденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права

Тема 8. Сучасні процеси взаємовпливу національних правових систем.

Питання для самоконтролю:

1. Подолання юридичних колізій в праві різних країн.
2. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення.
3. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
4. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Практичні завдання:

1. Підготуватись до колоквиуму за темою: „Загальносвітові тенденції правового розвитку та їх відображення у сучасній правовій системі України”.
2. Підготувати реферат на тему : „Загальна характеристика права ЄС”.
3. Підготувати доповідь на тему: „Характеристика інтеграційних процесів України до Європейського Союзу” .

Тестові завдання для самоконтролю:

1. **Процес зближення законодавства шляхом встановлення чи запровадження в національні правові системи однакових (уподібнених) норм права (нормативно-правових приписів) має назву:**
  - а) уніфікація законодавства
  - б) гармонізація законодавства
  - в) адаптація законодавства
2. **Процес правового регулювання інтеграції в Європі розпочався із створення :**
  - а) ЄОВС

- б) ОБСЄ
- в) ПАРЄ

3. Правова система Японії, в її сучасному розвитку, тяжіє до:

- а) романо-германської сім'ї права
- б) англо-американської сім'ї права
- в) релігійної сім'ї права

Джерела інформації: [3, 6-8, 43, 59]

Тема 9. Порівняльно-правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.

Питання для самоконтролю:

1. Загальна характеристика проблем співвідношення міжнародного і національного права.
2. Форми та проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.
3. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.
4. Мета, об'єкти, критерії порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.

Практичні завдання:

1. Підготуватися до колоквиуму за темою: „Формально-юридичні показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів”.
2. Підготувати доповідь на тему: „Юридико-змістовні (юридико-соціальні) показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів”.

Тестові завдання для самоконтролю:

- 1. Існування двох різних правопорядків – національного (внутрішньодержавного) та міжнародного визнається прихильниками:**

- а) моністичної теорії
- б) дуалістичної теорії
- в) декларативної теорії

2. Теза про визнання міжнародного звичаєвого права частиною “права країни” була сформульована в:

- а) XX столітті
- б) XIX столітті
- в) VIII столітті

3. У першій чверті XX століття було висунуто концепцію:

- а) примату національного права
- б) примату міжнародного права
- в) автономії міжнародного та національного права

Джерела інформації: [3, 7-8, 13, 27, 45,]

6.4.Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота передбачає проведення індивідуальних та групових консультацій із студентами, які недостатньо засвоїли навчальний матеріал дисципліни "Порівняльне правознавство", а також відпрацювання студентами пропущених занять та незадовільних оцінок. Індивідуально-консультативна робота зі студентами з навчальної дисципліни "Порівняльне правознавство", здійснюється у відповідності до затверджених на кафедрі графіків консультацій науково-педагогічних працівників кафедри.

6.5 Методика активізації процесу навчання

Активізація вивчення студентами дисципліни «Порівняльне правознавство»:

а) прищеплення у студентів навичок самостійно опрацьовувати навчальну та наукову літературу в процесі підготовки до питань, що виносяться на семінарське заняття, а також в процесі самостійного написання рефератів;

б) заохочення студентів до активної роботи по обговоренню питань з міжнародного публічного права;

в) прищеплення їм навичок творчо мислити, самостійно формулювати, викладати та аргументувати свої думки;

г) вироблення у студентів здатності зв'язувати та самостійно аналізувати історико-правові факти та події;

д) формування у студентів здібностей перетворення одержаних знань в повсякденну правомірну поведінку, застосовувати їх при вирішенні юридично значимих життєвих ситуацій.

Під час першого заняття викладач ознайомлює студентів з основними вимогами, що ставляться з боку кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства щодо підготовки до семінарських занять.

При підготовці до семінарських занять студент вивчає рекомендовану літературу. В робочому зошиті він конспектує найбільш важливі джерела згідно з планом, передбаченим для семінарських занять, складає розгорнутий план чи тези виступу.

Семінарські заняття можуть проходити в різних формах: усного опитування, співбесіди, творчої дискусії, заслуховування підготовлених рефератів, перевірки завдань для самостійної роботи, перевірки конспектів, поточних контрольних робіт та ін.

Вивчення найбільш важливих і складних питань передбачає підготовку студентами рефератів по темах, які додаються до плану семінарського заняття. При підготовці реферату студенти мають використовувати не тільки основну, але й додаткову літературу. Найбільш ґрунтовні реферати заслуховуються на семінарських заняттях, а також використовуються у проведенні студентських наукових конференцій.

До кожного семінарського заняття пропонуються питання для самостійної роботи і самоконтролю студентів, підготовка відповідей на які є обов'язковою. Відповіді на питання для самостійної роботи і самоконтролю викладаються в письмовій формі в зошиті для самостійних завдань. З метою перевірки ступеню засвоєння матеріалу та здатності самостійно і творчо мислити для виконання деяких завдань студентам пропонується така форма роботи, як виконання схем та ілюстрацій до пройденого матеріалу. Це передбачає ознайомлення з додатковою літературою.

В кінці семінарського заняття викладач робить висновок з питань теми, відмічає позитивні і негативні сторони у відповідях студентів, виставляє оцінки, дає завдання на наступне заняття.

VII. Форми поточного та підсумкового контролю

Метою контролю є перевірка засвоєння студентами навчального матеріалу дисципліни "Порівняльне правознавство".

Об'єктами контролю є навчальна діяльність студентів на семінарських заняттях, де перевіряються ступінь засвоєння ними матеріалу викладеного в лекціях, закріпленого під час самостійної підготовки та індивідуальної роботи з додатковою літературою і нормативними матеріалами.

До контрольних заходів відноситься поточний, підсумковий та рубіжний контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять та виконання рубіжних контрольних робіт і практичних завдань і має своєю метою перевірку рівня знань у студентів по засвоєнню ними матеріалів, передбачених програмою курсу „Порівняльне правознавство”. Під час семінарських занять застосовуються такі засоби контролю:

- усне опитування з питань передбачених планами семінарських занять ;
- перевірка самостійної роботи, ведення план-конспектів занять ;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- тестування
- проведення *колоквіумів* по групах

Викладач семінару веде облік відвідувань студентами семінарів, заносить у журнал, оцінює доповіді. Оцінки виступам виставляються в тих випадках, коли вони носять цільний характер і виявляють знання студентів. Інакше відзначається тільки - "виступив".

Відмова від доповідей і відповідей на питання при обговорення внаслідок невідповідності, оцінюються як незадовільні знання.

Рубіжний контроль здійснюється для активізації систематичної роботи студентів та підвищення якості навчального процесу протягом семестру. Рубіжна контрольна робота складається з трьох питань згідно варіантів і виконується письмово.

Якщо поточний контроль проводиться лише з метою діагностики першого рівня засвоєння, тобто рівня загального орієнтування у предметі, то рубіжний контроль дає можливість перевірити засвоєння отриманих знань через більш довгочасний період і охоплює більш значні за обсягом розділи курсу. Відповідно змінюється методика контролю, від студентів можна вимагати самостійної конструктивної діяльності, а також виявити взаємозв'язки з іншими розділами курсу.

Підсумковий контроль включає в себе перевірку знань під час проведення іспиту.

Підсумковий контроль здійснюється усно, або письмово за всіма темами курсу не менше ніж із трьох - чотирьох питань.

Оцінка поточних результатів навчальної діяльності здійснюється в такий спосіб :

усне опитування;

за результатами поточної контрольної роботи; за результатами іспиту.

При зазначених вище видах контролю оцінка рівня знань студентів проводиться за такими критеріями:

оцінка „відмінно» виставляється студентові, який показує послідовне, глибоке і змістовне розуміння й знання сутності поставленого запитання;

оцінка "добре" виставляється студентові, який грамотно розкриває сутність поставлених запитань, добре володіє термінами дисципліни, але допускає несуттєві помилки;

оцінка "задовільно" виставляється студентові, який поверхово і не в повному обсязі викладає суть навчального матеріалу, допускає багато помилок при відповідях на поставлені питання, але орієнтується по суті матеріалу;

оцінка "незадовільно" виставляється студентові, який не знає суті поставлених запитань, при побудові відповіді по навчальному матеріалу допускає грубі помилки, не орієнтується в сутності матеріалів.

При визначенні оцінки застосовуються наступні критерії:

1. при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання;
- культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, періодичного друку тощо);
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

2. при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- -цілісність, системність, логічна послідовність;
- вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Позитивна оцінка в результаті підсумкового контролю оцінкою виставляється студенту за умови, якщо він одержав:

- загальну позитивну оцінку за результатами його навчальної діяльності на семінарських заняттях;
- позитивну оцінку за результатами контрольних робіт;
- склав підсумковий іспит з позитивною оцінкою.

Рівень позитивної оцінки за підсумковим іспитом - це середня оцінка, яка виводиться на підставі оцінок, отриманих студентами окремо за кожний з попередніх двох

видів навчальної діяльності. Перед іспитом передбачається ознайомлення студентів із переліком орієнтовних питань, які виносяться для здачі іспиту.

Питання до модульного (рубіжного контролю)

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади порівняльного правознавства

1. Історичні аспекти виникнення та становлення юридичної компаративістики.
2. Підходи до розуміння сутності порівняльного правознавства.
3. Предмет порівняльного правознавства та об'єкти порівняльно-правових досліджень.
4. Функції порівняльного правознавства.
5. Місце порівняльного правознавства в системі юридичних наук.
6. Використання результатів порівняльно-правових досліджень
7. Поняття методології юридичної компаративістики.
8. Характеристика підходів до методології порівняльного правознавства.
9. Зміст порівняльно-правового методу.
10. Характеристика інших методів наукового пізнання, що застосовуються юридичною компаративістикою.
11. Переваги та недоліки нормативного та функціонального порівняння.
12. Поняття діахронного та синхронного порівняння.
13. Характеристика внутрішнього та зовнішнього порівняння.
14. Бінарне порівняння та мультипорівняння.
15. Макро-, мікро- та інституціональне порівняння.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Характеристика порівняльно-правових досліджень окремих об'єктів

1. Історичні аспекти розвитку романо-германської правової сім'ї. Характерні ознаки романо-германської сім'ї права.
2. Виділення романської та германської груп правових систем в структурі романо-германської сім'ї права.
3. Система джерел права романо-германської правової сім'ї. Характеристика зв'язку романо-германської правової сім'ї з римським правом.
4. Вплив канонічного права на розвиток романо-германського права.

5. Роль науки у формуванні романо-германської правової сім'ї.
6. Вплив сучасних інтеграційних процесів в Європі на розвиток романо-германської сім'ї права.
7. Специфічні риси сім'ї англо-американського права.
8. Характеристика англійського права.
9. Спільні риси та відмінності права США та англійського права.
10. Система джерел права англо-американської правової сім'ї.
11. Сутність загального права.
12. Співвідношення загального права і законодавства
13. Характеристика декларативної теорії права. Поняття права справедливості.
14. Характеристика структури релігійної правової сім'ї.
15. Ознаки правових систем релігійної орієнтації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 Основні напрями порівняльно-правових досліджень сутності та тенденцій взаємовпливу міжнародного та внутрішньодержавного права

1. Поняття правових інтеграційних процесів.
2. Сучасні Тенденції правової інтеграції на сучасному етапі розвитку світового співтовариства.
3. Характеристика способів подолання юридичних колізій в правових системах різних держав.
4. Зміст основних напрямів погодженого правового розвитку, їх співвідношення.
5. Роль типових (модельних) законів в забезпеченні інтеграції правових систем держав-учасниць СНД.
6. Державна політика щодо адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.
7. Етапи, механізм та форми забезпечення процесу адаптації законодавства України до законодавства ЄС.
8. Особливості інтеграційних процесів національних правових систем на сучасному етапі
9. Характеристика теорій співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права.
10. Сутність взаємного впливу міжнародної і національних правових систем.
11. Проблеми забезпечення відповідності положень національних законодавств міжнародно-правовим стандартам.
12. Методичні рекомендації щодо здійснення порівняльно-правових досліджень проблем

співвідношення міжнародного та національного права.

13. Специфіка порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права.

14. Критерії порівняльно-правового аналізу співвідношенн внутрішньодержавного і міжнародного права.

15. Сутність моністичних та дуалістичної концепцій співвідношення міжнародного та внутрішньодержавного права

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття порівняльного правознавства.
2. Система загального права та їх вплив на розвиток національного права інших країн.
3. Поняття та напрямки діяльності Євросоюзу щодо зближення національних правових шкіл країн-учасниць.
4. Порівняльне правознавство в античному світі.
5. Сучасний етап континентального права в Європі.
6. Роль Ради Європи у зближенні права країн-членів Організації.
7. Значення діяльності компаративістів для сучасного правознавства.
8. Роль Британської імперії у запровадженні права в інших країнах, які були колоніями.
9. Рада Європи як координатор правових реформ у країнах Центральної та Східної Європи.
10. Вплив різних філософських течій на розвиток права і устрою держави.
11. Поширення загального права на континентах через використання прецедентів.
12. Особливості правового регулювання у сфері економічних, цивільно-правових і кримінально-правових відносин на підставі Шенгенських конвенцій.
13. Перші спроби порівняльного правознавства у Стародавній Греції та Римі.
14. Конституційні звичаї та впровадження загального права в країнах Америки.
15. СНД та її роль у реформуванні права країн-членів.
16. Аристотель про конституційні колізії між республіками та варварськими народами.
17. Сім'ї права релігійної орієнтації.
18. Відмінність правових реформ у країнах – членах СНД.
19. Формування та розвиток ідей порівняльного правознавства у період Відродження.
20. Мусульманське право.
21. Сучасний етап розвитку компаративістики.

22. Співвідношення права і держави.
23. Роль Корану щодо розвитку сучасного права в країнах, де найпоширенішою вірою є іслам.
24. Доктрини співвідношення національного законодавства та міжнародного права.
25. Теорія виникнення держави і права та їх вплив на порівняльне правознавство.
26. Далекосхідна школа права та її особливості.
27. Загальноправові концепції щодо об'єднання положень правових інститутів у різних школах права.
28. Вплив типології держав на характер національного законодавства.
29. Компромiс як основа далекосхідної школи права і його роль у врегулюванні спору.
30. Прийняття модельних законів та їх значення щодо зближення правових сімей.
31. Термінологія порівняльного правознавства і її значення для формування методів дослідження.
32. Вплив Конфуція на розвиток Далекосхідної школи права.
33. Співробітництво держав у сфері правової допомоги.
34. Застосування загальних і спеціальних методів дослідження у порівняльному правознавстві.
35. Соціалістичне право та його вплив на інші школи права.
36. Інформація міжнародних норм у внутрішньодержавне законодавство та її значення для порівняльного правознавства.
37. Значення діяльності компаративістів для розвитку порівняльного правознавства.
38. Мусульманське право.
39. Вплив Ради Європи на уніфікацію права.
40. Співвідношення понять «держава» і «право» у порівняльному правознавстві.
41. Порівняльне трудове право.
42. Сучасна система зближення національних законодавств та її роль у розвитку права різних країн.
43. Конгреси з питань порівняльного правознавства та їх роль.
44. Порівняльне кримінальне право країн Європи та США.
45. Імплементация норм міжнародного права у національне законодавство.
46. Перші спроби порівняльного правознавства у Стародавній Греції. та їх роль.
47. Вплив континентального права на правову систему України.
48. Мусульманське право.
49. Роль І.Франка у поширенні соціального права в законодавство Австро-Угорської імперії.
50. Особливості далекосхідної школи права.

51. Принципи зближення національного законодавства між країнами на основі порівняльного правознавства.
52. Вольтер про компаративістику та порівняльне правознавство.
53. Правові сім'ї релігійної орієнтації.
54. Форми наближення національного законодавства до міжнародного права.
55. Розвиток філософії та її вплив на право народів Європи.
56. Звичаї та їх вплив на розвиток правових сімей.
57. Доктрини співвідношення міжнародного права та національного законодавства.
58. Поняття порівняльного правознавства.
59. Мусульманське право.
60. Глобалізація та її вплив на уніфікацію права.
61. Сучасний стан розвитку континентального права в Європі.
62. Роль Корану в розвитку сучасного права в країнах, де найпоширенішою вірою є іслам.
63. Інкорпорація норм міжнародного права у національне законодавство країн та її значення для порівняльного правознавства.
64. Формування та розвиток ідей порівняльного правознавства в ХІХ столітті.
65. Порівняльне цивільно-процесуальне право країн Європи.
66. Запозичення норм загального і континентального права для правового розвитку країн Азії.
67. Поняття уніфікації права.
68. Розвиток податкових систем та їх загальносвітова уніфікація.
69. Право федерацій та їх суб'єктів.
70. Особливості розвитку порівняльного правознавства після другої світової війни.
71. Порівняльне кримінальне право країн Азії та Європи.
72. Вплив ООН на розвиток національного законодавства країн, що розвиваються.
73. Поняття порівняльного правознавства.
74. Далекосхідне право.
75. Шляхи усунення протиріч між нормами міжнародного права та національного законодавства.
76. Діяльність компаративістів в сучасних умовах.
77. Особливості процедур правотворчого процесу у федерації.
78. Вплив ООН на розвиток Азії та Північної Африки.
79. Поняття методів порівняльного правознавства.
80. Мусульманське право.

81. Розв’язання протиріч, які виникають між міжнародним правом та національним законодавством.
82. Аристотель про розвиток порівняльного правознавства.
83. Континентальне право та його особливості.
84. Імплементация та її роль у порівняльному правознавстві.
85. Порівняльне правознавство у античному світі.
86. Далекосхідні правові сім’ї.
87. Правове порівняння за методом “вертикалі” і “горизонталі”.
88. Сучасне порівняльне правознавство.
89. Вплив релігії на розвиток права.
90. Відмінність правових систем федерації.

VIII. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна програма

Одним із напрямів навчально-методичного забезпечення дисципліни «Порівняльне правознавство» є розробка електронних засобів навчання і технологій їхнього застосування. Електронні навчальні матеріали застосовуються як для самостійної роботи студентів, так і з використанням мультимедійного устаткування на лекційно-семінарських заняттях. Бібліотечні друковані та електронні ресурси, електронні наукові видання, електронні навчальні курси із можливістю дистанційного навчання та самостійної роботи, хмарні сервіси Microsoft.

ІХ.Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Порівняльне правознавство: хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб. Уклад. Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В. Х.: Право, 2016
2. Порівняльне правознавство: підручник/ С.П. Погребняк, Д.В. Лук'янов, І.О. Біля-Сабодаш та ін.; за заг. ред.. О.В. Петришина.-Х.: Право, 2012.-272 с.
3. Бойко І. С. Порівняльне правознавство : навч. посіб. / І. С. Бойко, Б. В. Бабін. – 2-ге вид., випр. та допов. – О. : Фенікс, 2011. – 152 с.
4. Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: Проблеми методології / О.В. Кресін та ін. ; ред.. Ю.С. Шемшученко.- К. 2006.-256 с.
5. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: Підручник. - Одеса: Фенікс, 2009. - 464с.
6. Лазор, Л.И. Каноническое право: учебник / Л.И. Лазор, В.В. Лазор, И.И. Шамшина.- 1-е изд.- Луганск: Изд-во ООО «Виртуальная реальность», 2010.-569 с.
7. Марченко М. Н. Сравнительное правоведение : учеб. / М. Н. Марченко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, 2011. – 784 с.
8. Харитонов О., Харитонов Є. Порівняльне право Європи. Посібник.- Харків, 2002
9. Харитонов Є. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права / Є. Харитонов, О. Харитонova // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 3/4. – С. 177–196.
10. Леже, Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход / Р. Леже: пер. с фр. – М.: Волтерс Клувер, 2009.-584 с.
11. Кьотц Х. Старі та нові проблеми порівняльного права / Х. Кьотц // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 1/2. – С. 90–103.
12. Підопригора О. Римське приватне право. Академічний курс. – К., 2001

Додаткові

13. Аннерс Е. История европейского права. – М., 1996
14. Желдибіна Т. Юридична природа порівняльно-правових досліджень у галузі цивілістики (XIX – початок ХХ ст.) / Т. Желдибіна // Порівняльне правознавство. – 2012. – № 1/2. – С. 273–279.
15. Харитонов Є. О. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova // Право України. – 2013. – № 3/4. – С. 183–196.

16. Берман Г.Дж. Западная традиция права: эпоха формирования. – М., 1999
17. Бребан Г. Французское административное право. – М., 1988
18. Безбах В., Кулаги М. Советское и иностранное гражданское право. – М., 1989
19. Ведель Ж. Административное право Франции. – М., 1973
20. Давид Р. Основные правовые системы современности (сравнительное право). – М., 1967
21. Жалинский А., Рерихт А. Введение в немецкое право. - М., 2001
22. Зивс С., О методе сравнительного исследования в науке о государстве и праве //Сов. Государство и право. – 1964
23. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз. – К., 1996
24. Малишев, Б.В. Судовий прецедент у правовій системі Англії / Б.В. Малишев.-К.: Праксіс, 2008.-344 с.
25. Козирина А., Штатина М. Административное право зарубежных стран. – М., 2003
26. Колосов Ю. Международное право. М., 1995
27. Кох Х., Магнус У., Винклер фон Моренфельс П. Международное частное право и сравнительное правоведение /пер. С нем. Ю.Юмашева. – М., 2001
28. Кулагин М.И. Гражданское, торговое и семейное право капиталистических стран. – М., 1987
29. Ласк Г. Гражданское право США. – М., 1961
30. Максименко Н. Сравнительное изучение истории права: //Зап. Харьк. ун-та, 1898
31. Матвеев Ю. Англо-американское деликтное право. – М., 1973
32. Мозолин В. Австрия: проблемы гражданского и семейного права. – М., 1983
33. Никеров Г. Административное право США. – М., 1977
34. . В.Г. Буткевич. Міжнародне право. Основи теорії.-К., 2004.
35. Осаке К. Сравнительное правоведение в схемах: Общая и особенная части: Учеб-практ. Пособие. – М., 2000
36. Основные институты гражданского права зарубежных стран. Сравнительно-правовое исследование. Рук. Авт. коллектива В.Залесский. – М., 1999
37. Очерки сравнительного права /отв. Ред. В.Туманов.- М., 1981
38. Полковников Г. Английское право о компаниях: закон и практика. – М., 1999
39. Право Европейского Союза: правовое регулирование торгового оборота. Учеб пособие /под ред. В.Безбаха, А.Капустина, В.Пучинского. – М., 1999
40. Правовые системы стран мира. Энциклопедический справочник /отв. Ред. А.Сухарев. – М., 2000

41. Решетников Ф. Правовые системы стран мира: Справочник. – М.,1993
42. Романов А. Правовая система Англии. – М.,2000
43. Супатаев М. Право в современной Африке. – М., 1991
44. В.Г. Буткевич. Міжнародне право. Основні галузі.-К., 2004.
45. Туманов В. О развитии сравнительного правоведения //Сравнительное правоведение . – М.,1978
46. Туманов В. О развитии сравнительного правоведения //Сов. Гос. И право.- 1982.- №11
47. Туманов В. Сравнительное правоведение (основные правовые системы современности). – М., 2000
48. Французский гражданский кодекс 1804 г.//Пер. С фр. И. Перетерского. – М., 1941
49. Цвайгерт К., Кетц Х. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права. – М.,1998
50. Шершеневич Г. Учебник русского гражданского права. – М.,1914
51. Отрадна О. О.Застосування принципу справедливості у деліктних правовідносин у цивільному праві: порівняльно-правовий аналіз / О. О. Отрадна // Порівняльне правознавство. Сучасний стан і перспективи розвитку: зб. матеріалів міжнар. наук. симпозиуму "Дні порівняльного правознавства", (м. Київ, 8–11 квіт. 2009 р.). – К., 2009. – С. 508–511.

